

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/konfederacja-polski-nie/80866,Konfederacja-Polski-Niepodleglej-wobec-historycznego-kompromisu.html>

Fot. z zasobu IPN

ARTYKUŁ

Konfederacja Polski Niepodległej wobec „historycznego kompromisu”

OKRES HISTORYCZNY

(1970-1980) Od Gdańska do Gdańska (1980-1990) Epoka Solidarności

Autor: ROMAN GIEROŃ 22.04.2021

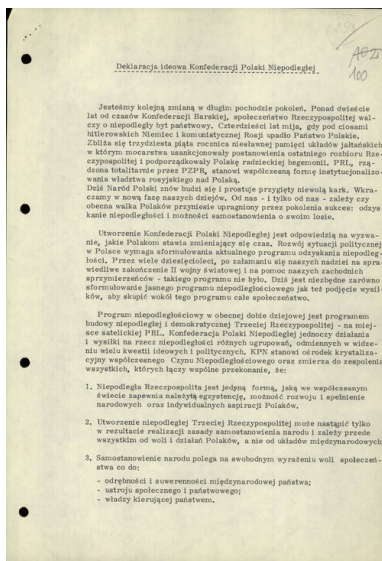
W Polsce drugiej połowy lat siedemdziesiątych pogłębiał się kryzys gospodarczy. Spadało zaufanie do władzy. Sytuacja międzynarodowa sprzyjała odwilży. Zaciąganie zachodnich kredytów ograniczało możliwości stosowania

represji. Oczekiwania społeczne rosły. W takich okolicznościach powstała KPN.

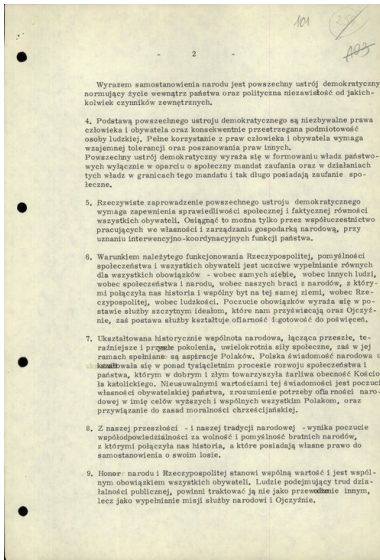
„Tylko szaleńcy w opinii prawie całego narodu mogli marzyć o niepodległej Polsce. Nazwa KPN budzi niepokój, jak przed laty budziło niepokój słowo legiony”

- pisano na łamach „Opinii Krakowskiej”¹.

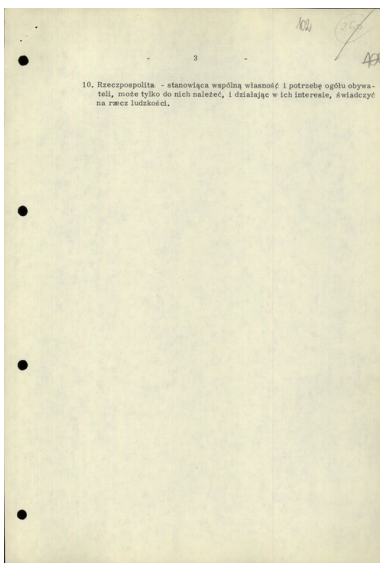
Deklaracja ideowa KPN z 1 września 1979 r. rozpoczyna się od słów „Jesteśmy kolejną zmianą w długim pochodzie pokoleń”².

**Deklaracja ideowa Konfederacji
Polski Niepodległej, s. 1. Z
zasobu IPN**

**Deklaracja ideowa Konfederacji
Polski Niepodległej, s. 2. Z
zasobu IPN**

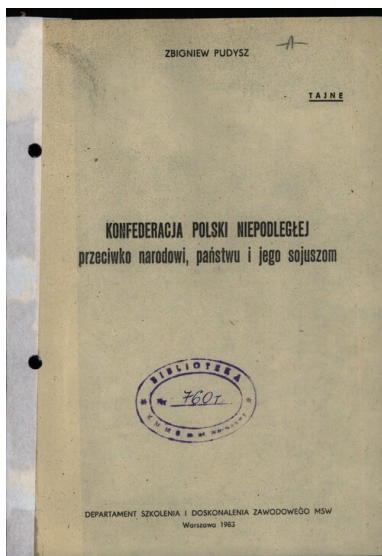
**Deklaracja ideowa Konfederacji
Polski Niepodległej, s. 3. Z
zasobu IPN**

„Rewolucja bez rewolucji”

Uroczyste odczytanie aktu założycielskiego przez Ninę Milewską odbyło się w czterdziestą rocznicę wybuchu II wojny światowej, przy Grobie Nieznanego Żołnierza w Warszawie. Dokument podpisało kilkadziesiąt osób. Cechą charakterystyczną ugrupowania było odwołanie się do przeszłości i akcentowanie niepodległościowych korzeni. Konfederacja nawiązywała do ruchu legionowego, tradycji piłsudczykowskiej i AK-owskiej. Określała się mianem

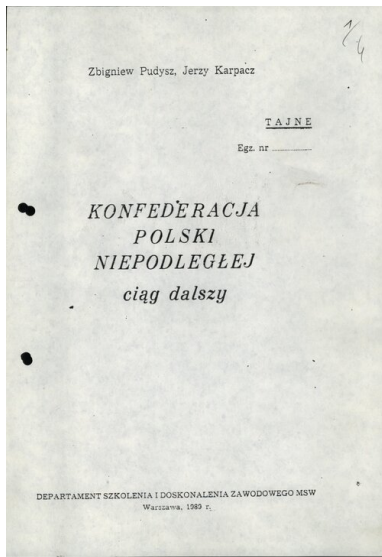
„pierwszej od 1947 r. niekoncesjonowanej przez komunistów partii politycznej o programie niepodległościowym, zmierzającej do obalenia władzy PZPR drogą walki politycznej”³.

Manifest programowy *Rewolucja bez rewolucji* – Leszka Moczulskiego, twórcy i animatora KPN – był rozpowszechniany w trakcie pierwszej papieskiej pielgrzymki do Ojczyzny w czerwcu 1979 r.

KPN w ocenie władców PRL w najgorszych latach reżimu Jaruzelskiego: Zbigniew Pudysz, KONFEDERACJA POLSKI NIEPODLEGŁEJ przeciwko narodowi, państwu i jego soюзom, MSW (PRL), Warszawa 1983 (strona tytułowa)... Z

zasobu IPN

...i KPN w ocenie tych (samyh) władców w roku 1989, gdy co prawda „państwo polskie” nazywało się wciąż PRL, ale było, przecież, „państwem polskim”, w dodatku stającym się już nawet niepodległym (jeden z autorów, Z. Pudysz, szczyt swej kariery osiągnął właśnie w tej tzw. wolnej Polsce awansując wtedy na stanowisko wiceministra MSW PRL/III RP): Zbigniew Pudysz, Jerzy Karpacz, *KONFEDERACJA POLSKI NIEPODLEGŁEJ ciąg dalszy*, MSW (PRL), Warszawa 1989 (strona tytułowa). Z zasobu IPN

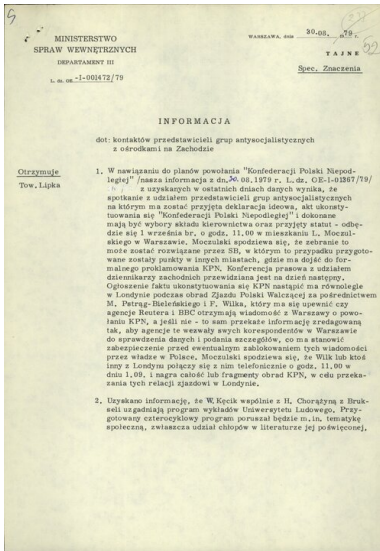
W chwili gdy powstanie „niezależnej partii politycznej” stało się faktem, Moczulski odsiadywał kolejne godziny w areszcie. Odegrał on w opozycji antykomunistycznej ogromną rolę jako prekursor hasła niepodległości. W 1977 r. rozpoczął opozycyjną działalność w Ruchu Obrony Praw Człowieka i Obywatela, a dwa lata później, 21

października 1979 r., został wybrany na przewodniczącego nowo powołanej KPN.

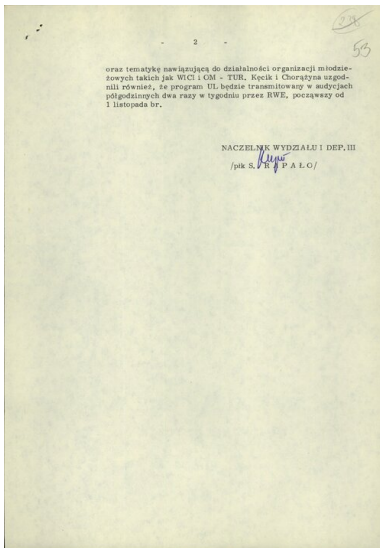
Celem „konstruktywnej rewolucji” było zbudowanie państwa niepodległego i demokratycznego. Moczulski postrzegał władze Polski „ludowej” jako administrację kolonialną sprawującą rządy w oparciu o sowiecką legitymację. Jego zdaniem ugoda była dla reżimu instrumentem rozładowywania napięć społecznych, a cel komunistów sprowadzał się jedynie do trwania przy władzy. W tej sytuacji obywatele mogli odzyskać niepodległe państwo wykorzystując wewnętrzne sprzeczności systemu.

Cechą charakterystyczną KPN było odwołanie się do przeszłości i akcentowanie niepodległościowych korzeni. Konfederacja nawiązywała do ruchu legionowego, tradycji piłsudczykowskiej i AK-owskiej.

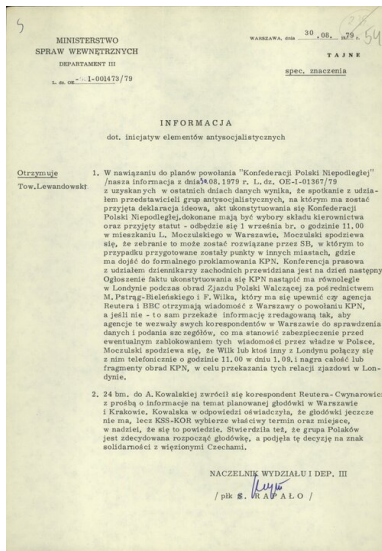
W marcu 1980 r. konfederaci podjęli próbę zgłoszenia ośmiu kandydatów w wyborach do sejmu. Po odmowie rejestracji ogłosili bojkot wyborów. Dwa miesiące później zorganizowali publiczne obchody święta Konstytucji 3 maja. Formacja się rozrastała. W lipcu odbył się pierwszy kongres partii w Łądku-Zdroju – został rozbity przez SB. Władza obawiała się radykalnych haseł konfederatów. Znaczenie KPN wzrosło po aresztowaniu jej liderów w 1980 r. Moczulski został skazany na siedem lat więzienia, Romuald Szeremietiew oraz Tadeusz Stański – na pięć lat, Tadeusz Jandziszak – na dwa lata w zawieszaniu na pięć lat. Dzięki amnestii trzej pierwsi wyszli na wolność w 1984 r. Zdecydowali się na kontynuowanie aktywności o charakterze półjawnym, bez stosowania przemocy.

Jedna z notatek MSW PRL na temat okoliczności powstawania KPN, 30 sierpnia 1978 (s. 1). Z zasobu IPN

Druga strona notatki MSW PRL z 30 sierpnia 1978 r. na temat okoliczności powstawania KPN. Z zasobu IPN

Inna notatka MSW PRL na temat wykrytych planów utworzenia przez elementy antysocjalistyczne Konfederacji Polski Niepodległej, 30 sierpnia 1978. Z zasobu IPN

W 1984 r. na drugim kongresie KPN ogłoszono strategię „trzech horyzontów”, czyli walki o pluralizm związkowy, polityczny i III Rzeczpospolitą. Celem była niepodległość, a drogą do niej – odbudowa NSZZ „Solidarność”. Moczulski ponownie został przewodniczącym partii. Dla niego odpowiednią formułą organizacji była partia łącząca różnorodne środowiska, od lewicowych po prawicowe. Już przed kongresem ujawnił się rozłam. Część założycieli formacji zdecydowała się wystąpić z KPN i dalszą działalność prowadzić w konspiracji. W 1985 r. w rocznicę wybuchu Powstania Styczniowego ogłosiła utworzenie Polskiej Partii Niepodległościowej.

Autor „rewolucji bez rewolucji” patrzył daleko w przyszłość. Już w roku 1985 pisał, że suwerenna III Rzeczpospolita ma do odegrania

„ważną rolę międzynarodową. Powinna stać się z czasem nie tylko przykładem, ale i katalizatorem oraz głównym czynnikiem integrującym poczynania innych niepodległych narodów naszej części Europy, określanej często mianem Międzymorza”⁴.

Wiosną 1987 r. lider konfederatów odbył podróż po Europie i Stanach Zjednoczonych. Wyjazd wykorzystał do rozmów z politykami. Został przyjęty w Białym Domu przez wiceprezydenta George'a Busha.

Bydgoszcz (prawdopodobnie okupowana siedziba ZM ZSMP), transparenty z postulatami KPN, 25 października 1989 r. Fot. z zasobu IPN

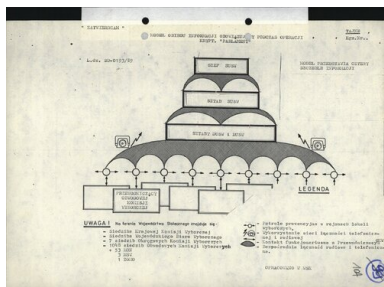
„Porozumienie jest formą walki”

Wprowadzenie stanu wojennego według Moczulskiego było dowodem bezsilności i desperacji komunistów. W wywiadzie z listopada 1987 r. mówił:

„Społeczeństwo, opozycja, Solidarność stawily czoła stanowi wojennemu – i to myśmy tę wojnę wygrali [...]. Wypuszczając więźniów politycznych we wrześniu 1986 i inicjując politykę liberalizacji – faktycznej zgody na istnienie i działalność demokratycznej opozycji, uznania jej trwałości i niezniszczalności – władze PRL przyznały się do klęski”⁵.

Kolejne lata to czas pogarszających się nastrojów społecznych. Przywódca ZSRS Michaił Gorbaczow rozpoczął pierestrojkę. Szef MSW PRL Czesław Kiszczak w sierpniu 1988 r., podczas fali strajków, przedstawił ideę „okrągłego stołu”. Ekipa Wojciecha Jaruzelskiego, obawiając się wybuchu niezadowolenia społecznego, zainicjowała nowy kurs polityczny. Lider Solidarności Lech Wałęsa ugasił protesty. Rozpoczęto dialog

dotyczący zasad przyszłych rozmów.

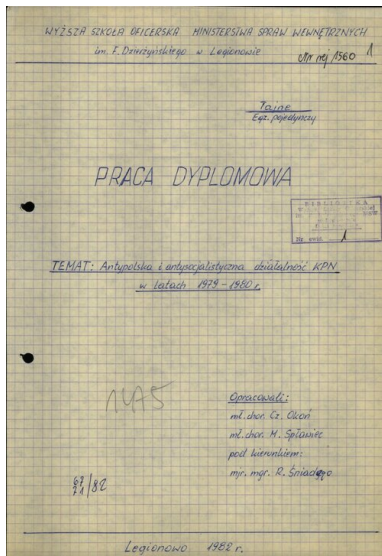

**Model obiegu informacji
obowiązujący podczas operacji
krypt. "Parlament", dokument
MSW PRL. Z zasobu IPN**

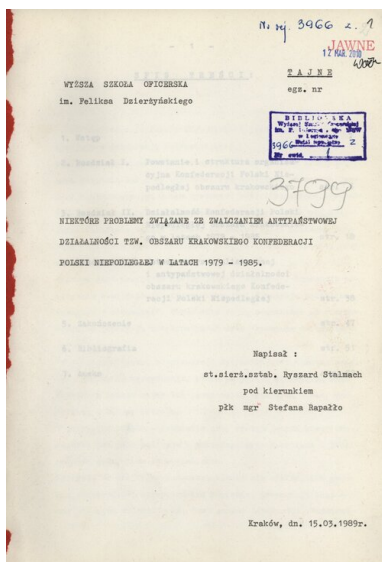
Te przygotowania do negocjacji między tzw. stroną społeczną a rządową wywołały różne krytyczne oceny w kręgach opozycji demokratycznej. Dawni konfederaci, a wówczas członkowie PPN, ogłosili 17 września 1988 r. w czasopiśmie „Sprawa” rezolucję. Pomysł porozumień i „okrągłego stołu” określili w niej jako manipulację komunistyczną. Stwierdzili, że uczestnicy rozmów

„są wybierani przez reżim PRL, a nie przez społeczeństwo, i dlatego nie mogą być uznani za reprezentację narodu. Działacze NSZZ «S» są jedynie częścią zorganizowanego społeczeństwa i nie mogą reprezentować jego całości”⁶.

Podobne stanowisko prezentowała Solidarność Walcząca Kornela Morawieckiego, która nie popierała „wchodzenia grup i osób niezależnych w struktury władzy komunistycznej”⁷.

Antypolska i antysocjalistyczna działalność KPN w latach 1979 - 1980, Legionowo 1982 (strona tytułowa pracy dyplomowej napisanej w Wyższej Szkole Oficerskiej MSW PRL im. Feliksa Dzierżyńskiego). Z zasobu IPN

W 1989 r. w kuźni kadr „służb” bezpieczeństwa i konstytucyjnej ochrony „państwa”, także tego

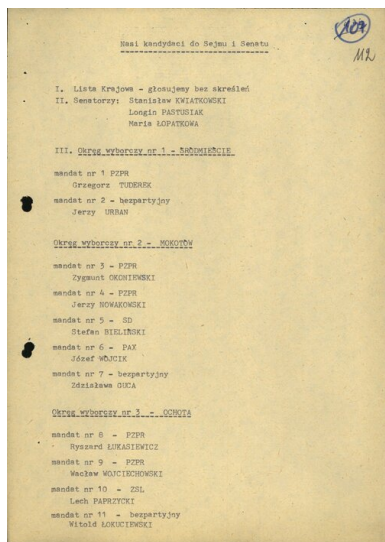
lepionego wtedy w Magdalence i przy Okrągłym Stole, KPN niezmiennie była *antypaństwowa*, zapewne dlatego, że żądała - Polski Niepodległej. (Strona tytułowa jednej z prac dyplomowych napisanych w 1989 r. w Wyższej Szkole Oficerskiej MSW PRL im. Feliksa Dzierżyńskiego.) Z zasobu IPN

Konfederacja z rezerwą podchodziła do rozmów z władzą, jednak nie odrzucała tego pomysłu. W rezolucjach z 1988 r. stawiano warunki wstępne. Porozumienie z komunistami mogło dotyczyć wyłącznie kwestii reform gospodarczych. Ponadto apelowano do pozostałych przedstawicieli opozycji o sformułowanie wspólnego stanowiska. Moczulski nie wykluczał możliwości zawarcia umowy z władzami. Uważał, że da ona opozycji szersze możliwości działania. Jednak był on poza głównym nurtem wydarzeń, komuniści nie chcieli bowiem rozmawiać z osobami uznawanymi przez nich za radykałów.

Moczulski postrzegał władze Polski „ludowej” jako administrację kolonialną sprawującą rządy w oparciu o sowiecką legitymację. Jego zdaniem ugoda była dla reżimu instrumentem rozładowywania napięć społecznych, a cel komunistów sprowadzał się jedynie do trwania przy władzy.

Według lidera konfederatów, fala strajków w 1988 r. była preludium do rewolucji. Moczulski uważał, że Wałęsa popełnił błąd, przeprowadzając akcję ich „gaszenia”. W tym czasie KPN organizowała demonstracje na rzecz poszanowania praw obywatelskich oraz podejmowała próby zjednoczenia opozycji. Do zebrania środowisk niepodległościowych doszło 11 października 1988 r. Apelowano o przeprowadzenie wolnych wyborów i przywrócenie Solidarności. Funkcjonariusze „zbrojnego ramienia partii” inwigilowali KPN oraz podejmowali działania dezintegracyjne. W jednej z analiz bezpieczeństwa określono Konfederację jako „jedną z najbardziej

zagrożających bezpieczeństwu państwa organizacji opozycyjnych”. Środowiska przeciwne idei rozmów z władzą spotkały się w Jastrzębiu 25 lutego 1989 r. Przybyli przedstawiciele KPN, SW, PPS-Rewolucji Demokratycznej, Ruchu „Wolność i Pokój”, a także ludzie pozostający w sporze z Wałęsą. Bezpieka rozbiła obrady. Zatrzymano 120 osób.

Nasi kandydaci do Sejmu i Senatu..., początek jednego z „wyborczych” (czerwiec 1989) dokumentów MSW PRL. Z zasobu IPN

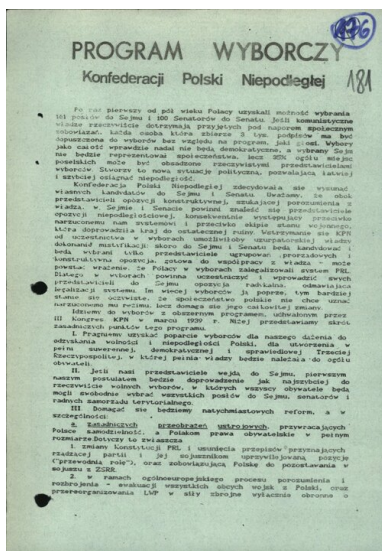
Działania KPN były postrzegane przez władzę i część opozycji jako sabotaż trwających rozmów. Trzeci kongres KPN, na którym opracowano plan działania wobec wydarzeń w kraju, rozpoczął się 4 lutego 1989 r. w Warszawie – czyli w przededniu obrad „okrągłego stołu”. Został przerwany wskutek interwencji SB. Kontynuowano go w Krakowie 4 marca. Nie zaproszono przedstawicieli innych organizacji niepodległościowych. W uchwalonym programie zapisano:

„Polska znajduje się w szczególnym punkcie. Zbliża się gwałtowna, wzbierająca fala masowego naporu społecznego. Pod jej uderzeniem rozpadnie się wiele zmurszałych struktur, a cała Polska uzyska nowe oblicze”⁸.

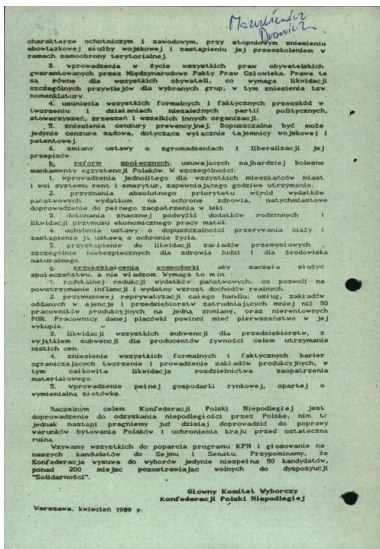
Warto dodać, że koniec zimy i początek wiosny w Krakowie to czas regularnych walk ulicznych z milicją i ZOMO. Opozycyjna młodzież z Niezależnego Zrzeszenia Studentów, Konfederacji Polski Niepodległej oraz Ruchu „WiP” wykrzykiwała hasło „Chcemy zrobić rewolucję”. „Żądamy wolnych wyborów!” Część opozycji kontestowała postanowienia „okrągłego stołu”. Solidarność Walcząca odbierała uczestnictwo w reglamentowanych wyborach jako zdradę ideałów. Konfederacja Polski Niepodległej zdecydowała się na wzięcie w nich udziału, mimo że nie akceptowała ostatecznej formy tzw. historycznego kompromisu. W uchwale Rady Politycznej oświadczone:

„Jeśli nie znajdzie się nikt, kto podejmie konfrontację wyborczą, występując otwarcie przeciw władzy, komuniści będą mogli twierdzić, że ich rządy nie mają politycznej alternatywy, że społeczeństwo poparło rządzącą koalicję i tych, którzy chcą z nią współpracować”.

W dokumencie podkreślono, że ostatecznym celem formacji są wolne wybory.

**Program wyborczy Konfederacji
Polski Niepodległej (s. 1),
„wybory czerwcowe” 1989 r. Z
zasobu IPN**

**Program wyborczy Konfederacji
Polski Niepodległej (s. 2),
„wybory czerwcowe” 1989 r. Z
zasobu IPN**

Konfederaci, mimo utrudnień, szykan oraz represji ze strony władzy, prowadzili kampanię wyborczą. Traktowali to jako formę „walki politycznej z narzuconym Polsce systemem i satelickimi władzami PRL”. W numerze 57 „Gazety Polskiej” – pisma KPN – relacjonowano, że

„do dzisiaj wszyscy biegali, zbierając podpisy: po kościołach, podwórkach, przejściach podziemnych, deptakach i klatkach schodowych. Codziennie usłyszeć można było podawane komunikaty – mam 600, brakuje 1000, zabraknie, mam komplet [...] praktycznie wszyscy zajmowali się czymś takim pierwszy raz. I to nie tylko w opozycji, ale i po stronie władzy”⁹.

Zebrano wymaganą liczbę podpisów. Wystawiono własnych kandydatów we wszystkich ważniejszych regionach kraju. Moczulski w wywiadzie dla „Gazety Krakowskiej” mówił:

„Na miejsce PRL-u chcemy zbudować III Rzeczpospolitą [...]. Natomiast jesteśmy pragmatyczni w środkach,

bo polityka to jest pragmatyzm”¹⁰.

KPN krytykowała stronę solidarnościową za pominięcie sprawy rozliczeń z poprzednim systemem. Członkowie formacji nie akceptowali uczestnictwa czołowych postaci establishmentu PRL w nowych władzach. Moczulski oceniał gabinet Mazowieckiego jako rząd straconej szansy.

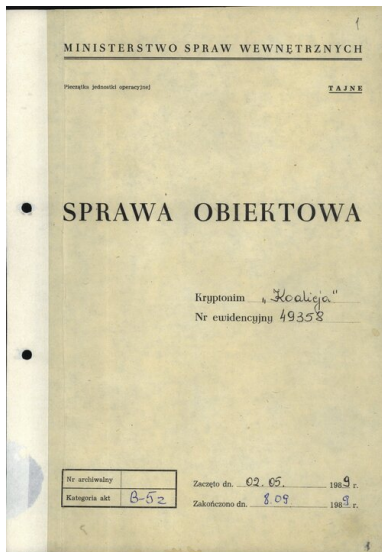
Czas pokazał, że był to plebiscyt, w którym miliony Polaków za pomocą kartki wyborczej przetrąciły kręgosłup dyktaturze komunistycznej. Konfederacja mogła wyłącznie przyglądać się starciu dwóch tytanów: PZPR i komitetów obywatelskich. Te ostatnie zgarnęły całą trzydziestopięcioprocentową pulę mandatów do sejmu oraz 99 ze 100 mandatów do senatu. Przepadli wszyscy kandydaci KPN. Tylko jeden jej członek, Andrzej Fenrych (szef okręgu tarnowskiego), kandydując z listy KO, dostał się do senatu. Jego osobisty wynik przewyższał głosy konfederacji uzyskane w całym kraju. Moczulski w wywiadzie z 15 lipca 1989 r. dla „Nowej Gazety”, oceniając wybory, stwierdził:

„[...] najważniejsza rzecz została wygrana [...] nie dopuściliśmy do stwierdzenia, że Polacy akceptują system komunistyczny, ponieważ Polacy właśnie go odrzucili, odrzucając listę krajową. Równocześnie postawiliśmy w niesłychanie trudnej sytuacji Solidarność, która nawoływała do głosowania na tzw. architektów okrągłego stołu”¹¹.

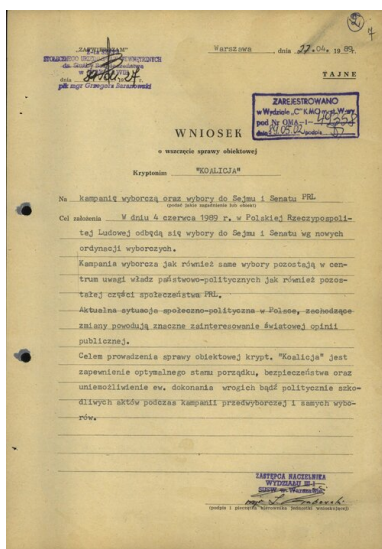
Konfederacja, według słów jej lidera, wzięła udział w wyborach, aby

„ujawnić, że istnieje niepodległościowa alternatywa [...], aby przy następnych wyborach ludzie mieli już świadomość, że istnieje partia o programie innym niż komuniści czy Komitet Obywatelski”¹².

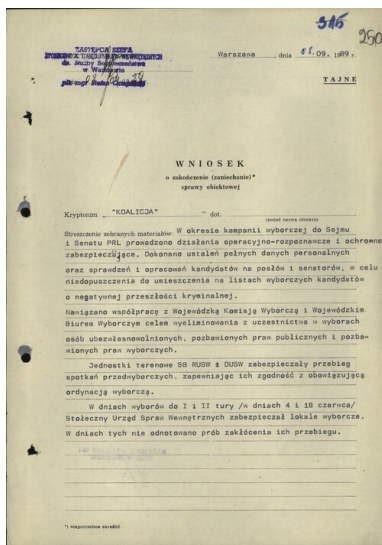

Strona tytułowa sprawy obiektywnej kryptonim „Koalicja”, prowadzonej przez Stołeczny Urząd Spraw Wewnętrznych (SUSW) MSW PRL w celu kontroli „wyborów czerwcowych” 1989 r. Z zasobu IPN

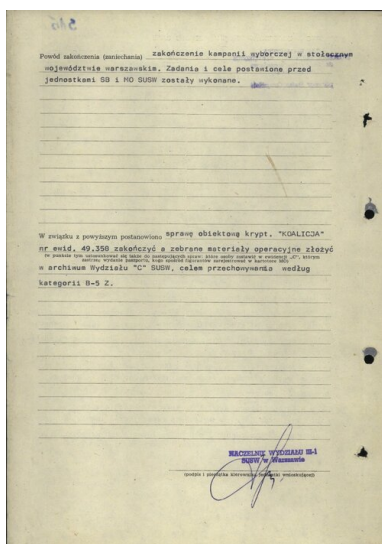

Wniosek o wszczęcie sprawy

obiektywnej kryptonim „Koalicja”,
27 kwietnia 1989. Z zasobu IPN

Wniosek o zakończenie sprawy
obiektywnej kryptonim „Koalicja”,
8 września 1989 (s. 1). Z zasobu
IPN

...Zadania i cele postawione
przed jednostkami SB i MO SUSW
zostały wykonane... Wniosek o

zakończenie sprawy obiektywnej

kryptonim „Koalicja”, 8 września

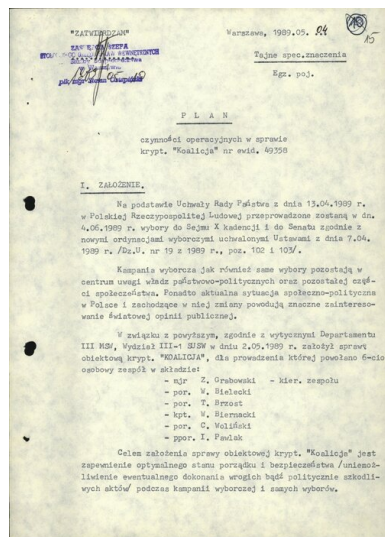
1989 (s. 2). Z zasobu IPN

„Tamtej jesieni Polska stanęła w miejscu”

Mimo że KPN przegrała, kampania wyborcza zaktywizowała struktury partyjne i dostarczyła „świeżej krwi”. Wzrosła popularność partii i jej lidera. W pracę formacji angażowali się przedstawiciele młodego pokolenia. 19 lipca 1989 r. Jaruzelski został prezydentem PRL. Wywołało to protesty. Działalność konfederatów czyniła partię Moczulskiego największym oponentem nowego rządu Tadeusza Mazowieckiego i krytykiem konsekwentnego trzymywania się ustaleń „okrągłego stołu” w czasie, gdy można było podjąć stanowcze działania wobec systemu. Domagano się radykalnego zerwania z pozostałościami reżimu komunistycznego.

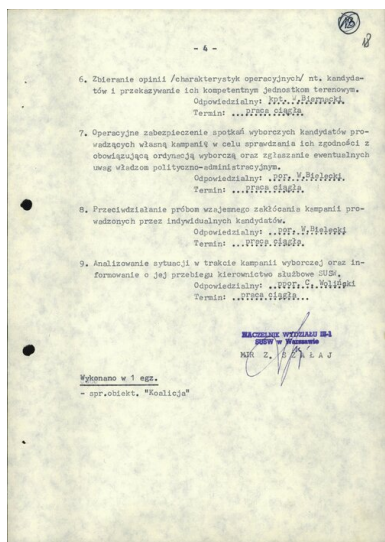
Konfederacja krytykowała stronę solidarnościową za pominięcie sprawy rozliczeń z poprzednim systemem. Członkowie formacji nie akceptowali uczestnictwa czołowych postaci peerelowskiego establishmentu w nowych władzach. Moczulski oceniał gabinet Mazowieckiego jako rząd straconej szansy:

„[...] nie potrafił wykorzystać okazji, jaką dała Polsce historia. Władza komunistyczna rozsypała się, Moskwa była bezsilna, Zachód zszokowany, ale i gotów do pomocy – trzeba było to tylko wykorzystać. Rząd jakby tego wszystkiego nie widział”¹³.

Plan czynności operacyjnych w sprawie krypt. "Koalicja" nr ewid. 49358 (s. 3), 4 maja 1989. Z zasobu IPN

Plan czynności operacyjnych w sprawie krypt. "Koalicja" nr ewid. 49358 (s. 4), 4 maja 1989. Z zasobu IPN

Działacze partii zwracali uwagę na to, że system się walił. W związku z tym wszelkie umowy ze strukturami, które się rozpadają, nie powinny obowiązywać. Według Moczulskiego

„[...] komuniści byli w szoku wywołanym klęską wyborczą. Było jednak jasne, że nie będą w tym stanie trwać w nieskończoność. Zachowana została cała struktura partii”¹⁴.

Od października 1989 do stycznia 1990 r. członkowie KPN prowadzili akcję zajmowania budynków zdyskredytowanych organizacji politycznych. Opowiadali się za konfiskatą mienia Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej, Patriotycznego Ruchu Odrodzenia Narodowego i Związku Socjalistycznej Młodzieży Polskiej. Organizowali też pikety i blokady sowieckich baz wojskowych, skandując hasło „Sowieci do domu”. Chcieli

doprowadzić do stworzenia odpowiednich warunków dla kształtującego się społeczeństwa obywatelskiego.

W końcu partia Moczulskiego stała się znaczną siłą opozycyjną. W niepodległej Polsce podjęła działalność polityczną, przy czym nie zmieniła nazwy ani haseł. Udział w wyborach z 4 czerwca 1989 r. zaowocował w następnych latach. W maju 1990 r. podczas wyborów samorządowych KPN zdobyła około pięćdziesięciu mandatów w całym kraju. W pierwszych wolnych wyborach parlamentarnych z 27 października 1991 r. kandydaci KPN uzyskali 7,5 proc. głosów. Tym samym konfederacja wprowadziła do Sejmu RP pierwszej kadencji kilkudziesięciu posłów.

Szczecin, manifestacja członków KPN, 7 listopada 1989 r. Fotografia wykonany przy pomniku „Wdzięczności dla Armii Radzieckiej”, który znajdował się (do 2017 r.) przy skrzyżowaniu Al. Papieża Jana Pawła II, al. Wyzwolenia, al. Niepodległości i Pl. Żołnierza Polskiego. Fot. z zasobu IPN

WSTĘP

Publikacja niniejsza stanowi kontynuację i rozwinięcie wcześniejszych rozważań dotyczących działalności wrogich sił politycznych skierowanych przeciwko socjalistycznemu państwu polskiemu, którą egzemplifikuje organizacja pn. Konfederacja Polski Niepodległej¹. Chodzi przy tym zarówno o przedstawienie form i metod tej działalności w zmieniającym się krajobrazie politycznym w kraju i na świecie, jak też o poszerzenie takiej analizy przez ukazanie niektórych innych ważniejszych ugrupowań opozycyjnych.

Jednym z elementów walki z ustrojem socjalistycznym w Polsce jest działalność przeciwnika wewnętrznego zorganizowanego w rozmaite grupy. Jedną z ważniejszych takich grup jest Konfederacja Polski Niepodległej. Na przestrzeni jej kilkuletniej działalności powstało kilka krytycznych opracowań, zarówno ogólnodostępnych, jak też wewnętrznych². Wszystkie one są ogólnie co do tego, iż CPN można określić jako strukturę reprezentującą skrajnie burżuazyjno-nacjonalistyczny, tzw. niepodległościowy nurt polityczno-ideologiczny.

KPN deklaruje się jako bezpośrednia kontynuatorka obozu niepodległościowego Józefa Piłsudskiego, odwołując się przy tym zwłaszcza do tradycji III Rzeczypospolitej i Organizacji Bojowej PPS, legionów i POW.

Podstawy nurtu opozycyjnego reprezentowały w latach 1976-1981 różne grupy, z których większość nie odgrażała potężnej praktycznej siły. Były to:

- Ruch Obrony Praw Człowieka i Obywatela /ROPCIO/, powstały w 1977 r. z inicjatywy członków tzw. Nurtu Niepodległościowego /utworzonego w 1976 r./,
- Ruch Wolnych Demokracji, utworzony w 1979 r., zrzeszający głównie obywateli b. Związku Międzynarodowy /rozwiązanego w 1957 r./,

¹Por. Z. Paliasz: Konfederacja Polski Niepodległej przeciwko narodowi, państwu i jego sojuszom. Warszawa 1983.

²Por. M. Baniak: KPN. Kultury, polityki, dokumenty, Warszawa 1982; W. Rahon: Konfederacja Polski Niepodległej /Próba analizy krytycznej/, Warszawa 1987.

Publikacja niniejsza stanowi kontynuację i rozwinięcie wcześniejszych rozważań dotyczących działalności wrogich sił politycznych skierowanych przeciwko socjalistycznemu państwu polskiemu, którą egzemplifikuje organizacja pn. Konfederacja Polski Niepodległej (...), z: Zbigniew Pudysz, Jerzy Karpacz, KONFEDERACJA POLSKI NIEPODLEGŁEJ ciąg dalszy, MSW (PRL), Warszawa 1989. Z zasobu IPN

Na nie przedstawionych w pracy rozważań, nauwa się pewno refleksja generalna. Odnosi się ona mianowicie do postulatów wazecznego, praktycznego wykorzystania doświadczeń i wniosków, jakich dostarcza analiza działalności różnych grup antypaństwowych, w tym także Konfederacji Polski Niepodległej, zarówno w pracy obywatelskiej i wychowawczej, jak też politycznej. Dotyczy to zarówno wychowania obywatelskiego i edukacji historycznej, jak również walki z klerikalizmem i wszelkimi jego przejawami oraz ukazywania - postawionych jakichśkolwiek ugrupowań, czy szeregów - celów i wartości socjalizmu.

Temu też służyć winno to opracowanie.

(...) nasuwa się pewna refleksja generalna... wykorzystania doświadczeń i wniosków, jakich dostarcza analiza... różnych grup antypaństwowych, w tym [KPN] w pracy oświatowej i wychowawczej, jak też politycznej. Dotyczy to zarówno wychowania obywatelskiego i edukacji historycznej... walki z klerykalizmem... ukazywania... celów i wartości socjalizmu, z: Zbigniew Pudysz, Jerzy Karpacz, KONFEDERACJA POLSKI NIEPODLEGŁEJ ciąg dalszy, MSW (PRL), Warszawa 1989. Z zasobu IPN

Tekst pochodzi z numeru 4/2019 „Biuletynu IPN”

---

¹ Dokument nr 51, Artykuł redakcyjny KPN – *My pierwsza brygada, szaleńcy*, zamieszczony na łamach pisma „Opinia Krakowska”, [w:] *Konfederacja Polski Niepodległej w Krakowie w latach 1979–1990. Wybór dokumentów*, oprac. M. Kasprzycki, Kraków 2009, s. 152.

² Dokument nr 3, *Deklaracja ideowa powołująca Konfederację Polski Niepodległej*, [w:] *ibidem*, s. 52.

³ Cyt. za: P. Wierzbicki, *Konfederacja Polski Niepodległej – model opozycyjności*, [w:] *Konfederacja Polski Niepodległej na drodze do wolności*, red. M. Wenklar, Kraków 2011, s. 14.

⁴ L. Moczulski, *Trzy horyzonty*, [w:] idem, *Czas nadziei, czas goryczy. Wybór tekstów politycznych 1973–1993*, Warszawa 1995, s. 169.

⁵ *Krajobraz przed bitwą* (1987) [wywiad z Leszkiem Moczulskim], <https://bit.ly/2NHE5Mw> [dostęp: 14 III 2019 r.].

⁶ Dokument 44. *Rezolucja Rady Naczelnej Polskiej Partii Niepodległościowej w związku z rozmowami dotyczącymi „okrągłego stołu” z 17 IX 1988 r.*, [w:] *Okrągły Stół: dokumenty i materiały*, t. 1, red.

W. Borodziej, A. Garlicki, Warszawa 2004, s. 197.

⁷ Dokument 93. *Oświadczenie „Solidarności Walczącej” w sprawie bieżących problemów politycznych z 22 I 1989 r.*, [w:] *Okrągły Stół...*, t. 1, s. 367.

⁸ *Program Konfederacji Polski Niepodległej uchwalony przez III Kongres (1989)*, <https://bit.ly/2Tw5TJ0> [dostęp: 14 III 2019 r.].

⁹ K. Król, *Nasz komentarz. Kampania wyborcza*, „Gazeta Polska” 1989, nr 57, s. 1.

¹⁰ Cyt. za: P. Wierzbicki, *Konfederacja Polski Niepodległej...*, s. 51.

¹¹ M. Sieradzan, A. Then, *Po wyborach. Rozmowa z Leszkiem Moczulskim*, „Nowa Gazeta” 1989, nr 2, s. 1.

¹² L. Moczulski, *Bez wahania*, Kraków 1993, s. 199–200.

¹³ *Ibidem*, s. 204.

¹⁴ *Ibidem*, s. 205.

COFNIJ SIĘ